



ચિલ્ડ્રન્સ યુનિવર્સિટી
સ્કૂલ ઓફ ન્યુટ્રિશન એન્ડ હેલ્થ
ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ હોમ સાયન્સ
ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ
૨૦૨૧-૨૦૨૨

એમ.એસસી. ફૂડ્સ એન્ડ ન્યુટ્રિશન

વર્ષ	૨	અભ્યાસક્રમનો પ્રકાર: મુખ્ય ફરજિયાત અભ્યાસક્રમનો કોડ: CCFN 301 અભ્યાસક્રમનું શીર્ષક: પબ્લિક હેલ્થ એન્ડ ન્યુટ્રિશન	ક્રેડિટ	૪
સેમેસ્ટર	૩		કલાક/સપ્તાહ	૪

હેતુઓ	<ol style="list-style-type: none">૧ વિદ્યાર્થીઓને સમુદાયમાં પ્રવર્તમાન પોષણ આરોગ્ય કાર્યક્રમો સાથે જોડવા અને કાર્યક્રમોનું પરિસ્થિતિગત વિશ્લેષણ કરવું અને સંબંધિત હસ્તક્ષેપ અને પગલાં લેવા બાબતે આયોજન તૈયાર કરવું.૨. ન્યુટ્રિશનલ એન્ટ્રોપોમેટ્રીના મહત્વને સપષ્ટ કરવું.૩. એન્ટ્રોપોમેટ્રિક વર્ગીકરણની વિવિધ પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરવી, અને૪. કેટલીક ન્યુટ્રિશનલ એન્ટ્રોપોમેટ્રિક પદ્ધતિઓ હાથ ધરવી.૫. ગંભીર-તીવ્ર કુપોષણ (એસ.એ.એમ) અને તેના વ્યવસ્થાપનની સ્થિતિની સમજ આપવી.
-------	--

વિષયવસ્તુ/પાઠ્યક્રમ - સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક

એકમ ૧	<p>કોમ્યુનીટી ન્યુટ્રિશન - જાહેર પોષણ સમસ્યાઓ અને કાર્યક્રમોની સમજ</p> <ul style="list-style-type: none">• ખ્યાલ• કાર્યક્ષેત્ર• જાહેર આરોગ્ય સંભાળમાં ન્યુટ્રિશનિસ્ટની ભૂમિકા• ભારતમાં પ્રવર્તમાન પોષણ સમસ્યાઓ<ul style="list-style-type: none">• એનિમિયા• વિટામિન A ની ઉણપ• પીઈએમ (PEM)• ગોઈટર• પોષણ સમસ્યાઓના અટકાવ માટેના સરકારી કાર્યક્રમો<ul style="list-style-type: none">• રાષ્ટ્રીય પોષણ મિશન
-------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • એનઆઈપીઆઈ (NIPI) • વિટામિન - એ પ્રોફિલેક્સિસ પ્રોગ્રામ • ગોઈટર નિયંત્રણ કાર્યક્રમ
એકમ ૨	<p>પોષણ સ્થિતિનું (પોષણ સ્તર) પરીક્ષણ -૧</p> <ul style="list-style-type: none"> • લક્ષ્યો અને ઉદ્દેશો • પોષણ પરીક્ષણની પદ્ધતિઓ <ul style="list-style-type: none"> • પોષણની સ્થિતિનું પરોક્ષ પરીક્ષણ • પોષણની સ્થિતિનું પ્રત્યક્ષ પરીક્ષણ • ન્યુટ્રિશનલ એનથ્રોપોમેટ્રી <ul style="list-style-type: none"> • એનથ્રોપોમેટ્રીનો ઉપયોગ • ન્યુટ્રિશનલ એનથ્રોપોમેટ્રીમાં વપરાયેલ સામાન્ય માપનો • વ્યક્તિગત પોષણ સ્થિતિનું પરીક્ષણ કરવાની પદ્ધતિઓ • એમ.યુ.એ.સી નો ઉપયોગ કરીને પોષણ સ્થિતિનું પરીક્ષણ • વજન અને ઊંચાઈનો ઉપયોગ કરીને પોષણ સ્થિતિનું પરીક્ષણ • સમુદાયની પોષણ સ્થિતિના પરીક્ષણની પદ્ધતિઓ • ગ્રિપ સ્ટ્રેન્થ, શ્વસન તંદુરસ્તી, હાર્વર્ડ સ્ટેપ ટેસ્ટ, સ્કવોટિંગ ટેસ્ટ જેવા કાર્યાત્મક સૂચકાંકો
એકમ -૩	<p>પોષણ સ્થિતિનું (પોષણસ્તર) પરીક્ષણ - ૨</p> <ul style="list-style-type: none"> • ક્લિનિકલ પરીક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • પ્રશિક્ષણ અને માનકતા • ન્યુટ્રિશનલ ડિસઓર્ડરના ક્લિનિકલ ચિન્હો • બાયોકેમિકલ પરીક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • બાયોકેમિકલ પરીક્ષણો - એક વિહંગાવલોકન • પોષક ઉણપ માટે બાયોકેમિકલ પરીક્ષણો • આહાર પરીક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • કૌટુંબિક આહાર સર્વે • વ્યક્તિગત લેવાતા આહારનું પરીક્ષણ • ગુણાત્મક આહાર સર્વેક્ષણો • સંસ્થાકીય આહાર સર્વેક્ષણો • ફૂડ બેલેન્સ શીટ્સ (એફબીએસ)
એકમ -૪	ગંભીર તીવ્ર કુપોષણ (SAM) અને તેનું વ્યવસ્થાપન

	<ul style="list-style-type: none"> ● ગંભીર તીવ્ર કુપોષણ (SAM) મધ્યમ તીવ્ર કુપોષણ (એમએએમ) - ભારતમાં વ્યાપ અને કારણો. <ul style="list-style-type: none"> • એસ.એ.એમ (SAM) અને એમ.એ.એમ. (MAM)ના સૂચકાંકો • યથનાત્મક આહાર - કાર્યક્રમ માર્ગદર્શિકા. • એસ.એ.એમ.(SAM) - જટિલ કેસોને પહોંચી વળવા માટેની વ્યવસ્થાપન વ્યૂહરચના અને સરળ કેસોને પહોંચી વળવા ગૃહ આધારિત સંભાળ ● એસ.એ.એમ (SAM) અને તેની સારવારનું નિરીક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમોમાં SAM માટેની વિવિધ નિયંત્રણ વ્યૂહરચનાની સમીક્ષા • બાળ સેવા કેન્દ્રો (બાળ કુપોષણ સારવાર કેન્દ્રો) – CMTC • ગુજરાતના બાળ સંજીવની કેન્દ્રો – NRC
--	---

--	--

1. National guidelines and consensus on Management of SAM-2014
2. Community based Management of children with severe acute malnutrition,
3. Operational & Technical guidelines, Ministry of health & Family Welfare,Nirman
4. Gujarat State Nutrition Policy, Govt of Gujarat, Gandhinagar, 2003
5. National Family Health Surveys, IIPS and Macro International, 2005-2006
6. Global Nutrition report (Latest)
7. Nutrition & the Post – 2015 Development Agenda: Siezing the opportunity(2015), SCN News, No 41
8. Essential Nutrition Actions: Improving Maternal, Newborn, Infant & YoungChild Nutrition, WHO 2013
9. Food and Nutrition Security, BY Dr. Seema SankarDorcas L. Essiamah
10. Mason, J.B., Habich, J.P., Tabatabai, H. and Valverde, V. (1984): Nutritional Surveillance, WHO.
11. Lee, R.D. and Nieman, D.C. (1993): Nutritional Assessment, Brown and Benchmark Publishers..
12. FAO Nutritional Studies No.4 (1953): Dietary Surveys: Their Technique and Interpretation, FAO.
13. Bingham, S.A. (1987): The Dietary Assessment of Individuals, Methods, Accuracy, new Techniques and Recommendations. Nutrition Abstracts and Reviews, 57: 705-743.
14. Collins, K.J. (Ed.)(1990) handbook of Methods for the Measurement of work performance, Physical Fitness and Energy Expenditure in Tropical Populations. International Union of Biological Sciences.
15. Lohman, T.G.; Roche, A.F.; and Martorell, R. (Ed.) Anthropometric Standardization Reference manual, Human kinetics Books, Illinois